

Знание классификации письменных доказательств ориентирует суд в оценке достоверности отдельных письменных доказательств. Различная групповая принадлежность письменных доказательств предопределяет характер их исследования, относимость к делу, допустимость, особый метод оценки, что имеет важное значение при рассмотрении и разрешении гражданских дел.

СОЛОМАХІНА О. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри цивільного процесу

ОКРЕМІ ПОЛОЖЕННЯ ФІКСУВАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Фіксація судового засідання технічними засобами є обов'язковою у кожній цивільній справі. Таке положення не завжди існувало в цивільному процесі. Уперше фіксація судового розгляду була введена Законом України «Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України» від 21 червня 2001 р. № 2540-III, що вніс до Цивільного процесуального кодексу України від 18 липня 1963 р. № 1540-VI главу 21 «Фіксування судового процесу та протоколи». Вона регулювала питання власне фіксування судового процесу, порядку складання і оформлення протоколів, подання та розгляду зауважень на протоколи судового засідання. До 2008 року, фіксування судового розгляду було можливим тільки за клопотанням осіб, які брали участь у справі, а у випадку відсутності клопотання фіксування здійснювалось шляхом ведення журналу судового засідання. З 2 січня 2008 року кожна цивільна справа фіксується технічними засобами. Відповідно до п. 7 постанови Пленуму ВСУ № 5 від 12 червня 2009 року «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства, що регулюють провадження у справі до судового розгляду» попереднє судове засідання провадиться з обов'язковим фіксуванням судового засідання технічними засобами. Порядок фіксування судового процесу технічними засобами в загальних судах України визначено інструкцією «Про порядок фіксування судового процесу технічними засобами в загальних судах України», затверджено наказом Державної судової адміністрації України від 21.07.2005 р. № 84.

Документування, технічне чи письмове, має на меті закріплення усіх дій, які виконані в судовому засідання саме в усній формі, бо процесуальна усність без її фіксації не має можливості в такій формі абстрагуватись, накопичуватись, та зберігатись впродовж довгого часу. Це

дозволяє забезпечити контроль вищестоящим судом за додержанням усієї процесуальної форми та процесуальних дій нижчестоящих судів у ході розгляду ними цивільних справ.

Повна фіксація судового процесу технічними засобами не може підмінити чи цілком замінити письмову фіксацію судового процесу в журналі судового засідання. Водночас фіксація усіх судових процесів технічними засобами є важливою процесуальною дією. Принцип усності в поєднанні з письмовою та технічною формами документування робить, перш за все, цивільне судочинство простим та доступним для громадян, забезпечуючи при цьому необхідну фіксацію волевиявлення суб'єктів цивільних процесуальних відносин з можливістю всебічного й повного контролю за діяльністю судових органів.

Існують точки зору, що нема загальної необхідності фіксування технічними засобами усі без винятку судові процеси. Справи окремих категорій, які насамперед впливають зі шлюбно-сімейних відносин (розірвання шлюбу, стягнення аліментів, усиновлення), справи по яких будуть видаватися судові накази, справи окремого провадження, не потребують обов'язкової фіксації за допомогою технічних засобів. По даних справах досить письмової фіксації судового засідання. У разі ж клопотання про фіксацію. Судового процесу технічними засобами питання має вирішуватись на загальних підставах. Такий підхід до фіксування судових процесів є більш гнучким і пов'язується насамперед з волевиявленням сторін, а не з нічим не виправданою вимогою закону технічного фіксування усіх судових процесів. Справи, які розглядаються в порядку заочного рішення, земельні та житлові спори, розподіл майна та його витребування, справи щодо порушення права інтелектуальної власності тощо потребують обов'язкової фіксації технічними засобами, бо звичайно вони є більш складними, наприклад з точки зору надання та оцінки доказів. У зв'язку з обов'язковістю документування в судах першої інстанції пропонується така класифікація форм документування: 1) судові рішення і ухвали; 2) протоколи (журнали судового засідання); 3) заяви; 4) скарги, подання; 5) резолюції, підписи судді; 6) повістки; повідомлення, розписи; 7) вимоги; 8) акти.

Така класифікація узагальнює всі процесуальні дії, які здійснює суд та учасники процесу в письмовій формі. Документування процесуальних дій в цивільному процесі характеризується відсутністю жорсткого формалізму, з одного боку, а з другого узагальнює всі процесуальні дії, які здійснює суд у письмовій формі.